

Open your city

Best practices in Nederland en
het Verenigd Koninkrijk

Daniël Bos
Ruchama Joël
Daniël Klaassen
Sybren Peereboom
Lene Blak Petersen

Inhoud

Inleiding.....	1
1. Amsterdam.....	3
2. Rotterdam.....	7
4. Groningen.....	14
Bijlagen I Lijst van experts.....	17
Bijlage II - Interviews.....	18

Inleiding

Dit rapport is tot stand gekomen naar aanleiding van een projectopdracht tijdens de specialisatie 'Information and Innovation'. De specialisatie richt zich op het onderwerp open data. De projectgroep bestaat uit vier Nederlandse studenten en één Deense studente. De specialisatie is een programma van de studie 'Informatiedienstverlening en –management' van de Hanzehogeschool in Groningen. Dit project is een opdracht uit de tweede periode van de specialisatie. Job Wiegant, E-adviseur bij de gemeente Groningen, is de opdrachtgever en Josef Sennekool (docent) is de coach. Tijdens dit project is er onderzoek gedaan naar 'best practices' van open data en de gemeente in en buiten Nederland. Het project kent twee eindproducten, namelijk een infographic en een rapport.

Naast deskresearch is er ook fieldresearch gedaan d.m.v. het houden van interviews met experts. Dit rapport kon niet tot stand worden gebracht zonder de hulp van bepaalde mensen. Daarom willen wij de volgende mensen bedanken voor hun tijd, kennis en medewerking:

- Job Wiegant
- Josef Sennekool
- Lisette Derksen
- Anton Ruiten
- Fred Harms
- Mark Goodhead

De specialisatie is volledig in het Engels en daarmee ook alle opdrachten. Omdat de opdrachtgever voor dit project Nederlands is, is er gekozen voor een rapport in het Nederlands. De Deense studente zal het onderzoek en het schrijven van haar gedeelte in het Engels doen. Dit zal op het eind vertaald worden naar het Nederlands.

In week 47 van 2012 is het tweede blok van de specialisatie ingegaan. De einddatum voor dit project is 7 februari. Dit is de uiterlijke datum waarop het rapport en de infographic aan de opdrachtgever geleverd kunnen worden.

Het project

Zoals eerder genoemd gaat dit rapport over de 'best practices' in en buiten Nederland. Binnen Nederland is er gekeken naar de gemeente Amsterdam en de gemeente Rotterdam. Beide gemeenten zijn voorlopers als het gaat om open data en zijn hier al enkele jaren mee bezig. Internationaal gezien is het Verenigd Koninkrijk een van de voorlopers. Een van de services die in het Verenigd Koninkrijk wordt geboden is Locatable. Deze service maakt gebruik van datasets die vrij zijn gegeven door de overheid. Door contact op te nemen met Locatable is er informatie van de andere kant van open overheidsdata naar voren gekomen, namelijk het gebruik hiervan om de service Locatable te bouwen.

Van Job Wiegant kwam de vraag of er informatie verzameld kon worden over hoe andere gemeenten hun data zijn gaan openen en hoe dat proces eruit zag. De gemeente Groningen staat nog in de startblokken als het gaat om open data. Begin dit jaar wordt er symposium georganiseerd rondom dit thema. Tijdens het symposium zullen ook verschillen de data owners aanwezig zijn. Naast voorbeelden uit de praktijk is er ook gevraagd of er onderzoek gedaan kon worden naar hoe de data owners zijn overtuigd om hun data te openen.

Na de eerste meeting met Job en gesprekken met de coach zijn de onderzoeksvragen geformuleerd. De hoofdvraag is: hoe kan de gemeente Groningen leren van de beste praktijkvoorbeelden van andere gemeenten?

Om deze vraag te beantwoorden zijn de volgende sub vragen gevormd:

- I. Wat zijn de beste praktijkvoorbeelden van open data en gemeenten in Nederland?
- II. Wat zijn de beste praktijkvoorbeelden buiten Nederland?
- III. Waarom is het belangrijk om data te openen?
- IV. Welke informatie is nodig om data owners te overtuigen?
- V. Heeft iedereen voordeel bij het openen van data?
- VI. Wat voor open data wil de stad Groningen hebben?

Open data

Open data is een veelbesproken onderwerp op dit moment. Op Europees niveau is men hier al een tijd mee bezig, maar in Nederland houden de gemeenten zich hier pas een aantal jaren mee bezig. Open data is een belangrijk punt in de Digitale Agenda van Europa (DAE). **Eurocommissaris** Neelie Kroes lanceerde de Europese Open Data-strategie in Brussel. Er zit een groot economisch potentieel in open overheidsdata. Bedrijven als TomTom en Buienradar laten zien hoe nieuwe producten en diensten kunnen worden ontwikkeld met behulp van de gedetailleerde gegevens van overheden. De voorstellen van Kroes stellen meer bedrijven en organisaties in staat om open overheidsdata, van verkeersinformatie tot milieugegevens, om te zetten in innovaties. **De toegang van bedrijven en maatschappelijke organisaties tot gegevens die overheden verzamelen leidt tot betere dienstverlening en tot innovaties.**

Wat betekent het eigenlijk precies? Open data bestaat uit bronnen van onbewerkte overheidsinformatie die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De data is openbaar;
- Er berust geen auteursrecht of andere rechten van derden op;
- De data zijn bekostigd uit publieke middelen;
- De data voldoen bij voorkeur aan 'open standaarden' (geen barrières voor het gebruik door ICT-gebruikers of door ICT-aanbieders);
- Open data is bij voorkeur computer-leesbaar.

Wat kunnen we nu met open data? In Nederland wordt steeds meer gesproken over ontsluiting van data die beschikbaar zijn bij overheid en bedrijfsleven. Denk bijvoorbeeld aan milieu- en demografische data, data over incidenten, mobiliteit, educatie, connectiviteit, infrastructuur en de planning en het gebruik van (publieke) ruimte. Die data zijn vaak niet publiek toegankelijk vanwege praktische redenen. Er ligt een kans en een noodzaak om daar iets aan te doen.

1. Amsterdam

In 2011 diende raadsleden de heer Toonk (VVD) en mevrouw Roodink (D66) een initiatiefvoorstel in genaamd open data. In dit voorstel wordt het belang van open data weergegeven en voorstellen gedaan om dit gemeente breed te implementeren. Sinds dit voorstel is aangenomen heeft Amsterdam al haar pijlen gericht op het beschikbaar stellen van zoveel mogelijk data.

Open data project DIVV

De DIVV (Dienst Infrastructuur Verkeer en Vervoer) is verbonden aan gemeente Amsterdam en bedenkt, ontwikkelt, onderhoudt en verbetert de complete verkeersinfrastructuur van Amsterdam. Om Amsterdam beter bereikbaar te maken, startte de DIVV maart 2012 met het openen van alle data over Verkeer en Vervoer.

De aanleiding voor dit project kan als volgt worden omschreven:

'Slecht geïnformeerde mensen over de bereikbaarheid van Amsterdam zorgen voor files en veel extra zoeken in de stad. Dit draagt bij aan extra problemen zoals slechtere luchtkwaliteit, minder veiligheid op de weg en ontevreden bezoekers die wegblijven. Dit is niet goed voor de bereikbaarheid van Amsterdam en niet goed voor de economie. Het maakt Amsterdam een minder aantrekkelijke stad.'

Tijdens een interview met Fred Harms kwam het volgende naar voren: *“Er is een wettelijk voorstel aangenomen waardoor de overheid de gemeente verplicht om hun data te openen. Alle data zou open moeten zijn, tenzij het gaat over bedrijfsvoering, privacy en andere aspecten. Tenzij ze er een goede reden voor heeft moet de gemeente haar data openbaar maken.”*

Het belangrijkste doel van DIVV Amsterdam is het bereiken van een toegankelijker Amsterdam. Het gebruik van open data kan bijdragen om dat doel te bereiken door het verstrekken van de informatie die nodig is om de reizigers te informeren over elk aspect van verkeer en vervoer.

Welke methode is er gebruikt?

Dhr. F. Harms (informatiemanager bij de DIVV) was destijds bezig met een verkeersonderzoek, om te kijken hoe ze anders en beter konden werken. Hierbij kwam hij veel databronnen tegen waaronder:

- Verkeer intensiteit (hoeveelheid auto's kun je meten door sensoren bij verkeerslichten);
- Snelheid van auto's (traject meting);
- Parkeren;
- Parkeertarieven.

Allemaal zaken die niet privacy of persoonsgevoelig (neutrale bronnen) zijn en zonder problemen kunnen worden gedeeld met de buitenwereld.

Dus de eerste stap was het identificeren van wat min of meer neutrale informatiebronnen

zijn. Daarna bekeken ze wat ze neer konden zetten met deze informatie en welke mensen daarbij betrokken zouden worden. Om de community van app-developers erbij te betrekken werd 'Apps4Amsterdam' georganiseerd. Dit was een hackathon waarin app-developers toepassingen bedachten voor deze data en streden voor een prijs. Daarnaast organiseerde ze het zogenaamde: DIVV Open Data Café onder het motto "Wij de data, u de apps". Om beter te begrijpen wat er precies gedaan kan worden met de data en om erachter te komen wat belangrijke data zou kunnen zijn, gingen in deze bijeenkomst data experts met genodigden – ontwikkelaars, ondernemers, belanghebbenden en collega's – in discussie, in een zoektocht naar mogelijkheden om data beschikbaar en open te stellen. Er werden hierbij workshops georganiseerd met verschillende soorten open verkeer- en vervoerdata. Aan de hand van de uitkomsten hiervan zijn ze verder gegaan met het ontsluiten van de belangrijkste data. De DIVV maakte haar eigen portaal om de data in te zetten en beschikbaar te maken, maar dit is slechts tijdelijk. Op dit moment zijn ze bezig met een centraal portaal voor Amsterdam Breed, waar dus uiteindelijk ook de data van de DIVV in komt te staan.

Ook hebben ze aan het begin van het project praktijkvoorbeelden van open data gezocht. Aangezien ze op dat moment een voorloper waren op het gebied van open data in Nederland, konden ze weinig voorbeelden vinden bij Nederlandse gemeentes. Wel hebben ze voorbeelden kunnen vinden in het buitenland. Die hebben ze gevonden in Amerika en Engeland die voorlopers zijn op het gebied van open data. Maar de datastructuren die ze in die landen hebben zijn wat minder intensief dan in Nederland. Data die daar openbaar wordt gemaakt is daarom moeilijk te vergelijken met hier.

Resultaat en de toekomst

Op dit moment heeft de DIVV al real-time informatie uit open data gerealiseerd. Zo meet de DIVV de huidige reistijden en maakt deze beschikbaar in datasets die elke minuut worden bijgewerkt. Ook hebben ze real-time datasets over route en parkeer informatie. De volgende datasets heeft de DIVV op dit moment vrijgegeven:

- Athlon Car Lease Leaseauto's 2011;
- Autodelen connectcar stadsdeel West;
- Autodelen diks stadsdeel West;
- Autodelen greenwheels stadsdeel West;
- Bewaakte fietsenstalling;
- Beoordeling van aanbod openbaar vervoer naar buurtcombinaties;
- Fietsparkeerplaatsen Centrum;
- Fietsdata;
- Tariefgebieden Parkeren;
- Parkeergarage;
- P+R-terreinen;
- Verkeersprognose;
- OV-data;
- Elektrisch vervoer;
- Taxistandplaatsen;
- Fietspunten;
- Strooiroutes;
- Gebied milieuzone;
- Touringcarinfo;
- Real-time verkeersdata.

De DIVV heeft met haar open data project ook meegedaan aan de internationale wedstrijd 'World Smart Cities Awards' die ze in november 2012 hebben gewonnen. De applicaties 'Parkshark' en 'Bike Like a Local', die zijn gemaakt uit de datasets van de DIVV, hebben ook prijzen gewonnen. Er zijn maar een paar goede applicaties tot nu toe ontwikkeld, maar de verwachting is dat het een bepaalde tijd nodig heeft. De hoop is dat er in de toekomst meer ontwikkeling in kan gaan komen en dat het wat professioneler neergezet kan worden. Ze verwachten ook dat de kleine jongens (individuele app-developers) uiteindelijk door grote organisaties zoals TomTom worden opgepakt. Grotere organisaties kunnen gaan kijken wat het verdienmodel in is richting de burgerij.

TomTom, bijvoorbeeld, zal veel meer informatie krijgen over de verkeerssnelheid, doorloopsnelheid, wegwerkzaamheden, waardoor de routeinformatie steeds beter in kaart gaat komen. Hierdoor zullen de mensen niet eerst op het internet hoeven kijken naar de huidige verkeerssituatie, maar kan belangrijke routeinformatie in de auto worden gecommuniceerd. Dat is ook veel persoonlijker.

Een voorbeeld van wat de uiteindelijke situatie zou kunnen zijn: tijdens je trip door Amsterdam krijg je een melding dat er een grote brand is uitgebroken op je route en dat je advies krijgt om een andere route te nemen, of dat je wordt geadviseerd om vanaf een bepaald punt de trein te nemen.

Uiteindelijk moet het zo zijn dat niet alleen de overheid informatie verschaft, maar dat de gemeente haar deel doet door haar data te openen en vervolgens samen kan werken met organisaties om waarde te creëren voor de burgers door bijvoorbeeld applicaties te maken. Om dit te realiseren onderhouden ze op dit moment nauw contact met app-developers om samen na te denken over problemen en oplossingen. In de toekomst moet er een applicatie zijn voor de smartphone die de reiziger real-time, multimodale reis- en vervoer informatie kan verschaffen.

Wat zijn de uitdagingen?

In het begin hebben ze best wat weerstand gehad. Wat de initiatiefnemers als goud zagen, zagen andere mensen als 'data-afval'. Professionele instanties waren tegen, omdat ze ander verdienmodel hebben en daardoor bang waren minder te verdienen.

De grootste uitdaging is angst. Medewerkers zijn bang dat ze gebrekkige informatie vrijgeven. Ze vinden dat hun informatie niet goed/compleet is en willen het daarom niet openbaar maken. Als dit het geval is moet je die mensen overtuigen dat dit geen probleem hoeft te zijn, maar juist een verbetering. Breng de data naar buiten en laat de buitenwereld je informatie corrigeren. Je moet daarvoor een goede terug meld functie hebben zodat je goed naar mensen kunt luisteren en je moet kritiek kunnen accepteren. Het is een goede drijfveer om je data te verbeteren.

Een andere uitdaging is dat je de juiste mensen vindt die je kunt overtuigen van je idee. Je moet de directie of een van de topmensen kunnen overtuigen dat het een goed idee is. En iedereen die je bij het project betreft moet erin geloven en er tijd voor willen maken.

Daarnaast moet je beginnen met neutrale data te openen, zoals parkeerplaatsen. Dit zijn

kleine, neutrale projecten die als voorbeeld dienen.

Welke ingrediënten maakten de open data projecten tot een succes?

De focus moet liggen op het feit dat er voor het publiek (de burger) toegevoegde waarde wordt gecreëerd. Daarnaast kan het voor ondernemers interessant zijn dat de gemeente haar data opent, omdat zij er diensten (zoals applicaties) van kunnen maken en er voor een deel geld aan kunnen verdienen.

De tips die naar voren zijn gekomen tijdens de research naar het open data project van Amsterdam zijn:

- Begin niet te groot. Begin met een aantal bronnen die je gemakkelijk kunt ontsluiten, zoals parkeertarieven;
- Het belangrijk dat je een goede combinatie van mensen tot je beschikking hebt. Belangrijke functies zijn communicatie en IT. Hiermee heb je de vaardigheden in huis die nodig zijn en kun je direct al competenties aftekenen. Het gaat er niet om dat je meteen alles beheersbaar maakt, maar dat je zoveel mogelijk vaardigheden verzameld alvorens je begint;
- Het team dat moet erin geloven en de tijd krijgen/nemen om er een succes van te maken;
- Het is belangrijk dat er steun is vanuit de top van de gemeente. Probeer dus de juiste mensen voor het open data project te winnen.

2. Rotterdam

De gemeente Rotterdam verzamelt en beheert een enorme hoeveelheid data. Veel van deze data bevindt zich nu op afgeschermdes servers, persoonlijke computers of ergens op een externe harde schijf. Al die gegevens gaan over de stad en haar bewoners: van putdeksels tot leegstaande panden, van parkeerplekken tot verkeersstromen, en van indexen voor gevoel van veiligheid tot geluk. Deze gegevens worden vaak voor slechts een handvol doeleinden verzameld en gebruikt, bijvoorbeeld voor een ontwerp van een woningbouwlocatie, een beleidsplan van verkeer en vervoer, of het beheer van straatmeubilair.

Open data in Rotterdam

De gemeente van Rotterdam vond dat ze hier iets mee moesten doen. Daarom zijn ze in 2010 begonnen met een open data project om als gemeente transparanter te worden en de data te openen. Vanuit de gemeente werd samengewerkt met de Hogeschool Rotterdam en ondernemende bedrijven. Hieruit werd "Rotterdam Open Data" (ROD) gestart. ROD wordt gefaciliteerd door de gemeente doordat deze steeds meer data vrijgeeft.

De studenten van de Hogeschool Rotterdam kunnen experimenteren met de open data van de gemeente. Deze samenwerking bleek voor beiden een succes. De gemeente kon zien aan de experimenten wat er allemaal met hun open data gedaan kon worden, waar problemen en obstakels zaten en aan de andere kant kon de Hogeschool Rotterdam deze input gebruiken voor nieuw lesmateriaal. Vanuit de gemeente werkten 3 mensen aan het onderwerp open data, vanuit de Hogeschool werkten 220 studenten aan het 'experiment' met de open data van Rotterdam. Uit deze experimenten zijn 38 ideeën gekomen waarvan 3 zijn opgenomen in een subsidietraject. Een voorbeeld van deze ideeën was om met behulp van open data te kijken hoeveel data er zat in een kubieke kilometer in de stad Rotterdam. Een ander uitgewerkt idee is een navigatiesysteem voor gehandicapten (rolstoelgebruikers). Dit systeem was een idee van de studenten en is helemaal uitgewerkt in is ook bruikbaar. Het project is daarna bij Stichting MEE neergelegd, maar deze hebben er verder nog niets mee gedaan.

Welke methode is er gebruikt?

Voor de stad Rotterdam is er niet specifiek gekeken naar een beste praktijkvoorbeeld van een open data project. De focus bij Rotterdam lag meer bij het proces van data openen. Dit heeft vooral te maken met het feit dat er interviews zijn gehouden met betrokkenen van de open data projecten in Rotterdam. Daarnaast focusten de geïnterviewde zich ook meer op het proces en de samenwerking met andere partijen dan op één specifiek project. Een interessante feit is dat het initiatief om data te openen bij de gemeente zelf lag. Corrie Louwes is in Rotterdam de Wethouder Arbeidsmarkt, Hoger Onderwijs, Innovatie en Participatie en was erg enthousiast over het open data initiatief. Zo vroeg mevrouw Corrie Louwes of er een parkeer applicatie gemaakt kon worden. Op deze manier had de gemeenten een opdracht en kon er samengewerkt worden met de hogeschool Rotterdam.

Bij de vraag of er een duidelijke projectplan was, antwoordde de projectleider vanuit de gemeente Rotterdam dat die er wel was, maar dat er weinig in stond. Op deze manier blijft er veel ruimte over voor flexibiliteit. Volgens Anton Ruiter (projectleider en planoloog bij de

gemeente Rotterdam) moet de focus niet gelijk liggen op het openen van data. Voor veel partijen, vooral bij commerciële bedrijven, is open data nog een nieuw en onzeker onderwerp. Om te voorkomen dat deze partijen in het begin al worden afgeschrikt, is het belangrijk om de relevantie voor alle partijen te onderzoeken. Hoe kan open data relevant zijn voor de gemeente, voor de hogescholen en/of universiteit en voor de (commerciële) bedrijven.

Na een inventarisatie van data binnen de verschillende afdelingen van de gemeente zelf is er gekeken of deze data relevant is of kan zijn voor anderen. Dit gedeelte van het proces kostte veel tijd, maar is het waard om in te investeren.

Wat zijn de uitdagingen?

Er waren een aantal uitdagingen die bij elk nieuw project van een gemeente naar voren komen en uitdagingen die specifiek waren voor het open data project.

- **Ruimte**
De gemeente is een hiërarchische organisatie. Het is van belang dat er ruimte voor het project wordt gecreëerd, zodat van daaruit een opdracht tot stand kan komen. Bij het creëren van zo'n opdracht moet men denken aan het aanstellen van een projectleider, een projectteam, financiën etc. Dit hele proces, van ruimte creëren, maar ook investeren in de stad (bedrijven en scholen) kost tijd.
- **Werknemers**
Een van de obstakels was dat data owners hun data liever niet publiceerden, een veel voorkomend probleem als het gaat om open data. De werknemers hebben het gevoel dat de data hun eigendom is, omdat het data is van het gebied waar zij gespecialiseerd in zijn. Ze weten alles van deze data af en soms kunnen ze dit moeilijk uitleggen aan mensen van buitenaf. Als deze data wordt geopend geven andere partijen hun eigen interpretatie aan de data en geven dit door aan de bevolking, iets wat de data owner als onprettig ervaart.
- **Commerciële bedrijven**
Ook commerciële bedrijven hebben moeite met het openen van hun data. Dit wordt ook niet altijd van ze verlangd, maar soms bezitten ze data die goed kan worden gebruikt in open data projecten. Commerciële bedrijven hebben vaak het gevoel dat de informatie die ze bezitten hun eigendom is en hun meerwaarde is, ook al is dit zeker niet altijd de waarheid. Ze willen hun data niet vrijgeven omdat ze bang zijn dat ze zo een achterstand oplopen ten opzichte van hun concurrenten.
- **Training en begeleiding**
In Rotterdam, nadat was besloten dat ze hun data gingen openen, moesten er verschillende mensen gaan werken met open data. Op dit moment heb je personeel nodig die goede kennis heeft van open data. Een gemeente kan niet met open data werken als er geen interne kennis is over open data. Daarnaast is het goed om training en begeleiding te geven aan collega's die ook in aanraking komen met open data.
- **De data is er wel, maar waar?**
Een duidelijk obstakel was het volgende; ze wisten dat verschillende data in de

gemeente aanwezig was, maar waar het zat was niet duidelijk. Hier moest onderzoek naar gedaan worden. Daarnaast is de data vaak ook niet in het juiste (bestands)formaat aanwezig. Zo houdt personeel zelf verschillende lijstjes bij die gezien kunnen worden als open data (een overzicht van alle parkeerterreinen bijvoorbeeld). Ze moesten dus op zoek gaan naar de data en het in het juiste formaat maken.

Welke ingrediënten maakten de open data projecten tot een succes?

Een van de redenen waarom Rotterdam in Nederland voorloopt op het gebied van open data is omdat ze er vroeg mee zijn begonnen in vergelijking met andere steden. Zoals in de introductie staat, zijn ze in 2010 begonnen. Rotterdam had ook drie werknemers die zich vanaf het begin bezig hielden met het onderwerp open data. Een van de taken van die werknemers was om mensen in de gemeente en in het werkveld een open mind te geven als het gaat om open data.

Daarnaast is het goed om steun te hebben van bovenaf. In Rotterdam komt deze steun van Wethouder Corrie Louwes. Omdat zij het initiatief toejuicht verliep het proces van ruimte creëren makkelijker. Tijd is heel belangrijk wil je ervoor zorgen dat het proces van data openen niet stopt na één project. Het is belangrijk om met mensen en/of andere partijen samen te werken die willen, ook al is dit nog maar een kleine groep.

Een belangrijke groep is de hogeschool Rotterdam. Anton Ruiten gaf aan dat de samenwerking met de hogeschool essentieel was en nog steeds is voor het openen van data in de gemeente. Hierdoor hoefde de gemeente zelf geen testen of experimenten te doen, omdat deze werden gedaan door de studenten. Deze samenwerking was een duidelijke 'win-win' situatie, omdat beide partijen voordeel hadden bij de samenwerking. Twee van deze studenten hebben de Rotterdam Datastore gemaakt (zie rotterdamopendata.nl), een website die het open data project in Rotterdam ondersteunt.

Ook is er een community opgebouwd rondom open data in Rotterdam. Deze community bestaat uit ondernemers, mensen uit het onderwijs en werknemers van de gemeente. Voor deze community worden regelmatig evenementen georganiseerd onder de naam 'ROD voor z'n raap'. ROD staat voor Rotterdam Open Data. Deze evenementen worden georganiseerd om de community in leven te houden. Tijdens deze evenementen worden ervaringen uitgewisseld, kennis gedeeld en nieuwe ideeën bedacht voor het gebruik van open data. Op deze manier blijft men bezig met open data en zorg je ervoor dat het niet stopt na een project. Andere bedrijven gaan zo ook inzien wat de voordelen zijn van open data.

De volgende ingrediënten waren/zijn belangrijk voor het openen van data in Rotterdam:

- Bestuurlijke wil;
steun van bovenaf
- Budget
- Projectteam;
met het liefst iemand die in de informatievoorziening en/of –management zit.
- Projectplan
- Samenwerking in de stad, vraag van buiten.
- Verbinding vinden met hogeschool en bedrijfsleven.
- Open mind

3. Het Verenigd Koninkrijk

Introductie Data.gov.uk – Opening up government

De overheid van het Verenigd Koninkrijk (VK) is bezig met een open overheid partnerschap met 55 andere overheden. Het thema van het project is 'Transparantie stuwt welvaart'. Ze willen de waarde van open overheid naar economische groei demonstreren, inclusief de verbintenis van de bewoners door te ontwikkelen en te verbeteren en ze meer macht te geven.

Ze geloven dat het openen van de data de bewoners meer macht zal geven, innovatie zal voorstuwen en publieke services zal hervormen. Ze creëren een informatie marktplaats voor ondernemers en organisaties door waardevolle 'rauwe' (real-time) data vrij te geven. Tot nu toe hebben ze 8000 datasets vrijgegeven op data.gov.uk over gezondheid, educatie, transport, misdaad en recht. Mensen hebben de mogelijkheid om de lokale misdaadcijfers en school resultaten te bekijken.

Ze geloven er ook in dat de data die kán vrijgegeven worden ook vrijgegeven moet worden. Alle onderdelen van de overheid in het VK hebben een open data strategie die allemaal verplichten om meer data vrij te geven over de komende twee jaar.

Ze zijn er van op de hoogte dat ze de mogelijkheid moeten hebben om de data te beschermen van misbruik en dat ze de privacy van mensen moeten beschermen. Dit doen ze door in tempo te blijven met de technologische ontwikkelingen, zodat ze anonimiteit kunnen garanderen en dat persoonlijke data ook daadwerkelijk persoonlijk blijft.

De overheid geeft ook data vrij om de mensen te helpen begrijpen hoe de overheid werkt en hoe het beleid tot stand komt. De datasets zijn beschikbaar en kunnen in succesvolle applicaties worden omgezet door iedereen. Deze applicaties kunnen de samenleving helpen of ze kunnen zien hoe effectief de beleidsmatige veranderingen zijn geweest. Daarom is dit een erg belangrijk onderdeel van de transparantie van overheid.

Methode

De datasets werden geselecteerd door persoonlijke en gevoelige informatie uit te sluiten. Alle door de publieke sector gecreëerde informatie is beschikbaar voor hergebruik. Voor dit project hadden lokale en regionale autoriteiten en individuele agentschappen al een aantal andere aanpakken geprobeerd. De overheid steunt en moedigt het proces aan om publieke informatie, dat voorheen ontoegankelijk was, openbaar te maken met behulp van de data.gov.uk website. Ze willen dat de data wordt vrijgegeven in open formats. Het is belangrijk dat ze herbruikbaar, door machines te lezen en gestandaardiseerd zijn om vergelijkingen mogelijk te maken.

Ze hebben uitgebreid werk gedaan om te verzekeren dat alle op data.gov.uk staande weblinks direct toegang hebben tot de datasets zonder registratie. Sindsdien heeft het team achter data.gov.uk verbeteringen doorgevoerd die voortkomt uit feedback van departementale administrators.

Introductie Locatable

Een organisatie die succes heeft gehaald uit het open data project van het VK is Locatable. Locatable was opgericht door vrienden en collega's Vasanth Subramanian (technisch adviseur), Mark Goodhead (commercieel strateeg) en David Prime (software ingenieur). Locatable is een dienst die je helpt bij het kiezen van een leefomgeving. Op dit moment is de focus alleen nog op Londen, maar er wordt hard gewerkt aan de mogelijkheid om het beschikbaar te maken voor heel het VK.

De dienst gebruikt je eigen wensen om de juiste plek te vinden waar je wilt wonen. Zo zou het kunnen dat je in de buurt van je tante, de sportschool en de supermarkt wilt wonen. Je voert deze informatie in en Locatable gaat voor je op zoek naar beschikbaar vastgoed die je in je keuze kunt meenemen.

Waarschijnlijk is er data beschikbaar die je kan helpen bij het vinden van een plek om te wonen, maar mensen moeten weten waar ze die data kunnen vinden. Locatable wil deze grote hoeveelheid aan data beschikbaar maken voor de mensen die het nodig hebben en hen helpen deze data te gebruiken en te begrijpen. Hierdoor kunnen ze het proces van het vinden van een woonplek eenvoudiger maken.

Het is een nieuw project dat nog maar net opgestart is. Daarom zijn ze voortdurend bezig met het verbeteren van de dienst en het toevoegen van data en functionaliteiten. Locatable heeft inmiddels ook een zoekfunctie voor openbaar vervoer en openbare wegen. Je kunt vijf 'plekken' invoeren en aangeven hoe dicht je bij elke plek wilt wonen. Vervolgens wordt er een kaart getoond met alle locaties die daarbij passen.

Een voorbeeld: je wilt met de auto in 30 minuten bij het huis van je ouders zijn en met de metro in 20 minuten op je werkplek. Dan hoef je vervolgens alleen deze twee plekken toe te voegen en de details in te voeren. Nadat je wat plaatsen hebt ingevoerd, kun je zoeken naar een plek om te wonen. Hiervoor wordt een woningendatabase gebruikt genaamd 'Zoopla'. Dit betekent dat wanneer je een woonplek ziet die je bevalt, je de details van de gewenste woning kunt invoeren (op dit moment prijs en aantal slaapkamers). Vervolgens klik je op de map binnen het zoekgebied en Locatable laat je de huizen zien die beschikbaar zijn in dat gebied.

De drie oprichters hebben elk hun eigen mix van technische en commerciële expertise, wat betekent dat ze elk verantwoordelijk zijn voor hun eigen werkgebied. David Prime beheert de zoekfunctie en architectuur. Vasanth Subramanian gaat over de product vormgeving en gebruikers interface. Mark Goodhead is verantwoordelijk voor de commerciële strategie en bedrijfsontwikkeling.

Zij denken dat het verkrijgen van de juiste vaardigheden de basis is van Locatable's succes en dat het cruciaal is in elke opstartfase.

'Om ervoor te zorgen dat je eigen product succesvol op de markt kunt zetten, weet ik uit eigen ervaring dat je bewust moet zijn van wat je wel en niet kunt. Bijvoorbeeld, wanneer je een dienst wilt bouwen waarvoor je specifieke kennis in huis moet hebben over databases en je hebt deze kennis niet, dan moet je een medeoprichter vinden die deze kennis wel heeft. Het hebben van een goed idee is makkelijk. Maar waar veel werk in gaat zitten is het vinden

van de juiste mensen met de juiste mix van vaardigheden om van de grond te kunnen komen.’ - Vasanth Subramanian.

Met veel zoekvaardigheden komt veel data. De grootste data sets die de Locatable team op dit moment gebruikt zijn gerelateerd aan openbaar vervoer: National Rail, London Underground en Tramlink. De volgende stap waaraan ze willen werken is het integreren van data over scholen en statistieken over criminaliteit, wat allemaal in open data sets te vinden is.

Obstakels

Locatable is op een aantal open data obstakels gestuit. De data wordt soms op verschillende manieren gecreëerd en opgeslagen door verschillende lokale overheden. Als gevolg hiervan kost het veel tijd en werk om alle data te standaardiseren, zodat er een overzicht van alle data is op een nationaal niveau.

Daarnaast stuit Locatable wel eens op gevoelige data met een beperkte toegankelijkheid. Om toegang tot deze data te krijgen moet er eerst aan een aantal protocollen worden voldaan. Ook komt het voor dat de data owner een overheidsorgaan is die een mandaat heeft om de data voor commerciële doeleinden te gebruiken. Wanneer zij de data vrijgegeven zou dit hun business model kunnen beschadigen.

Ook gaat het vaak gaat het om grote complexe datasets. Het is dan ook de uitdaging om ze te verzamelen en ze op een gebruiksvriendelijke en makkelijke manier aan te bieden. En dan praten we nog niet eens over het ontwerpen van zo’n service. Daarnaast is het een uitdaging om de gebruikers niet in alle data te laten verdrinken. De meerwaarde wordt gecreëerd door zoveel mogelijk data op een plek te verzamelen en het doorzoekbaar te houden.

Voordelen van Data.gov.uk

Het belangrijkste aspect van het concept data.gov.uk is open data. Het betekent dan ook heel veel voor hen dat de nationale overheid zelf hard aan het werk is om hun eigen data te openen. Met de lancering van de site is er binnen het VK al een grote stap gezet om toegang te creëren tot verschillende datasets. Als gevolg hiervan is er al veel data over publieke diensten beschikbaar.

De interesse in open data en de opkomst van open data in andere markten maakt het voor Locatable makkelijker om hun eigen diensten verder te ontwikkelen en uit te breiden. Al deze ontwikkelingen aangaande open data dragen bij aan de open data projecten van Locatable zelf.

Welke ingrediënten maakten de open data projecten tot een succes?

Binnen Locatable tackelen ze problemen alsof het hun eigen, persoonlijke probleem is. Dit verhoogt de betrokkenheid en het niveau van verantwoordelijkheid. Dit is een van hun belangrijkste ‘keys to success’. Ook geloven ze dat hun idee de potentie heeft om de manier waarop mensen beslissen waar ze gaan wonen te veranderen.

De visie van Locatable over de voordelen van open data

Een van de voordelen is dat door middel van open data projecten toegankelijker worden, waar zij voorheen bijna onmogelijk te bereiken waren. Zonder de open data projecten van de overheid was het niet mogelijk voor Locatable om zelf met open data te beginnen. Locatable gelooft dat open data bij kan dragen aan het oplossen van problemen en/of vraagstukken die voortkomen uit de maatschappij. Ook kan bijdragen aan het verlagen van drempels om innovatieve initiatieven op te starten.

Een ander belangrijk aspect van open data is dat het voor transparantie zorgt. Het een goede manier om de kwaliteit te 'controleren' en daarmee de verantwoordelijkheid bij de data owners te vergroten. Zo kunnen gebruikers de misdaad cijfers in hun eigen buurt bekijken en de scholen van hun kinderen vergelijken met de nationale standaard. Het wordt voor de samenleving makkelijker om toegang te krijgen tot dit soort informatie. Ook is het makkelijker om bronnen van inefficiëntie te vinden, zodat het kan worden geïdentificeerd en verwijderd.

Het belang van open data

Open data draagt bij aan het genereren van waarde voor de samenleving, daarnaast bereikt open data ook een grote groep mensen. Gesloten data, zoals het begrip al suggereert, is toegankelijk voor een selecte groep. Alleen zij kunnen er gebruik van maken.

De voordelen van open data zijn talrijk en wie weet wat er allemaal nog meer mee mogelijk is. Deze eindeloze mogelijkheden komen alleen aan het licht wanneer innoveren met open data de vrije hand krijgt.

4. Groningen

Om te kunnen ontdekken wat de inwoners van de gemeente Groningen graag willen weten, kunnen we naar verschillende bronnen kijken. De bron die het beste laat zien wat mensen graag willen weten van de gemeente, is via welke zoektermen bezoekers op de website van de gemeente gekomen zijn en te vergelijken met de zoektermen van de zoekmachine van de website van de gemeente.

Als we alleen de bezoekers tellen die van externe zoekmachines op de website kwamen en met een zoekterm die ten minste 14 keer eerder werd gebruikt in de periode november 2012 tot en met december 2012, was het totale bezoekers aantal 37.055. De meeste bezoekers kwamen via de zoekterm "gemeente Groningen". Via deze zoekterm kwamen 8.664 bezoekers op de website. 28.416 bezoekers kwamen op de website zonder dat bekend was waar ze vandaan kwamen. Deze categorie van bezoekers bleef gemiddeld 2 minuten en 21 seconden op de website.

De verschillende zoektermen kunnen ingedeeld worden in acht categorieën, te weten *parkeren, trouwen, afval, aanvragen, werk en uitkering, geld en belastingen en openbaar vervoer*.

Parkeren

Parkeren en gerelateerde problemen is een onderwerp dat veel bezoekers trekt naar de website van de gemeente met vele verschillende zoektermen. Er kwamen 5043 bezoekers naar de website voor parkeren en gerelateerde problemen, verdeeld over 58 verschillende zoektermen. Gemiddeld bleven deze bezoekers 1 minuut en 40 seconden en bezochten 2,4 pagina's op de website. In de top 25 van zoektermen die gebruikt zijn door de bezoekers van de website, staan parkeren en gerelateerde problemen er vier keer in.

Trouwen

Bij het trouwen moet de gemeente altijd betrokken zijn en daarom komen veel mensen uit op de website van de gemeente Groningen. Toch zijn er maar 158 bezoekers geweest die via *trouwen* en gerelateerde zoektermen de website binnen zijn gekomen. Er zijn ongeveer 330 bezoekers die binnen de website van de gemeente naar trouwen en gerelateerde zoektermen hebben gezocht. Dit kan betekenen dat bezoekers die informatie willen opvragen over trouwen bij de gemeente, eerst de gemeente uitkiezen en daarna zoeken op de website naar informatie bij de desbetreffende gemeente. Er wordt vooral veel gezocht op trouwen in het algemeen, ondertrouw, locatie om te trouwen en trouwambtenaren.

Afval

Veel bezoekers zoeken naar een manier om van hun afval te komen en zoeken hier informatie over. Zo zijn er totaal 1834 bezoekers geweest die naar dit onderwerp gezocht hebben. De meeste bezoekers kwamen voor informatie over grofvuil zoals de openingstijden van de vuilstort en het op laten halen van grofvuil. Ook veel bezoekers zochten naar informatie over de Huisvuilpas die in Groningen nodig is de ondergrondse containers te openen om huisvuil in kwijt te kunnen. Er wordt dan vooral gezocht naar algemene termen zoals Afvalpas of Huisvuilpas maar ook zoektermen omtrent het kwijt zijn van de Huisvuilpas of de kosten van de Huisvuilpas.

Ongeveer 2170 bezoekers kwamen via zoekmachines op de website op zoek naar informatie over afval. Ongeveer 550 bezoekers probeerden er informatie over te vinden via de zoekmachine op de website van de gemeente.

Aanvragen

Vele mensen doen aanvragen bij de gemeente maar toch laat het aantal bezoekers die via een aanvraag gerelateerde zoekvraag op de gemeentelijke website zijn gekomen dit niet zien. 'Slechts' 2168 bezoekers kwamen op de website met aanvraag gerelateerde zoekvragen. Als dit vergeleken wordt met het onderwerp parkeren, kwamen er bij dat onderwerp bijna 3000 meer bezoekers binnen via externe zoekmachines. Dit is opvallend want in de navigatiestructuur van vrijwel elke gemeentelijke website worden aanvraag gerelateerde onderwerpen in de quicklinks of snel-start sectie gezet.

1170 bezoekers gingen eerst naar de website van de gemeente en gebruikten daarna de zoekmachine van de website om hun informatie op te zoeken over het onderwerp aanvragen.

Onder 'aanvraag' vallen de onderwerpen ID kaart, paspoort, uittreksel, rijbewijs, vergunningen enzovoorts. Rijbewijs (1) en paspoort (3) staan overigens ook in de top 3 van meest gezochte termen van de zoekmachine van de gemeentelijke website.

Werk en uitkering

In de maand november 2012 tot en met december 2012 kwamen op de website van de gemeente Groningen ongeveer 970 bezoekers voor werk en uitkering gerelateerde zoektermen. Via de zoekmachine van de website van de gemeente Groningen werd amper gezocht naar werk en uitkering gerelateerde termen. Slechts 205 keer werd dit gedaan.

Geld en belastingen

Via externe zoekmachines kwamen ongeveer 950 bezoekers op de website van de gemeente door geld en belasting gerelateerde zoektermen te gebruiken. Van deze bezoekers zochten meer dan de helft naar informatie over de Stadjespas. Naar verschillende belastingen werd 266 keer gezocht vanuit externe zoekmachines echter zochten 343 bezoekers naar diezelfde zoekterm vanuit de interne zoekmachine die aanwezig is op de website van de gemeente Groningen.

Openbaar vervoer

Maar liefst 937 bezoekers kwamen op de gemeentelijke website door via externe zoekmachines te zoeken met openbaar vervoer gerelateerde zoektermen. Dit is opvallend omdat het openbaarvervoer geprivatiseerd is en er daarom weinig informatie te vinden is op de website van de gemeente. Deze informatie is te vinden op de websites van de verschillende vervoerders.

Bijlagen I Lijst van experts

	Name	E-mail	Telefoon	Twitter
1.	Ton Zijlstra <i>Consultant</i>	ton@tonzijlstra.eu	0634489360	ton_zylstra
2.	Paul Suijkerbuijk <i>Chief Data Officer</i>			Palinuro
3.	Lisette Derksen <i>Voormalig relatiemanager Hogeschool Rotterdam</i>	l.derksen@hr.nl		
4.	Lex Slaghuis <i>Organisator @hackdeoverheid</i>			ajslaghu
5.	Brenno de winter <i>Onderzoekjournalist</i>			brenno
6.	Anton Ruiten <i>Planoloog, projectleider gemeente Rotterdam</i>	ab.ruiten@rotterdam.nl	0619140300	
7.	Peter Conradie <i>Onderzoeker bij de Hogeschool Rotterdam</i>	p.d.conradie@hr.nl		peterpixel
8.	Fred Harms <i>Informatiemanager DIVV Amsterdam</i>	F.Harms@IVV.amsterdam.nl	0623079209	

Bijlage II - Interviews

Interview Anton Ruiter

1.	Algemene informatie
	<p>Anton Ruiter is ambtenaar bij de gemeente Rotterdam, afdeling Verkeer & Vervoer. Verkeersplanoloog & Projectleider Open Data Stadsontwikkeling.</p> <p>Binnen verkeersmanagement wordt er heel veel data geproduceerd. Wanneer deze data niet wordt gedeeld, kun je niet goed samenwerken met andere partijen.</p> <p>De gemeente bestaat uit verschillende bedrijven. Een daarvan is: stadsontwikkeling. Stimuleren van de economie is aandachtspunt. Begin op gegooid.</p>
2.	Hoe kwam het (eerste) open data project tot stand en waarom was dit?
	<p>Er is veel data beschikbaar. Probleem was dat veel data dicht zit. Het heeft een bepaalde waarde en daarmee een prijs. Om de data naar buiten te brengen, leek een samenwerking met de ICT hogeschool een goed idee. Voor dit project is bruggendata van Leo Gomans gebruikt. ICT hogeschool ermee aan de slag. Was een succes, nog meer doen? Zodoende programma open data. Onderwijs, onderzoek, bedrijven.</p>
3.	Van wie kwam het initiatief om het project te starten?
	<p>Van Anton zelf.</p>
4.	Hoe is het project aangepakt?
	<p>Het beginpunt is niet de discussie of data wel geopend moet worden. De data moet <u>relevant</u> zijn voor alle afdelingen/partijen en/of het werkproces. Wat zijn 'the benefits' voor de gemeente -> stimuleren van de economie.</p> <p>Binnen de gemeente kwamen alle informatiemanagers van alle afdelingen bij elkaar om te praten over open data. Sommige haakten af, omdat ze bang zijn voor open data, ze vinden dat het hun informatie is, ze zijn bang voor verkeerde interpretaties van anderen over de data, ze zijn bang voor fouten/onvolledigheid.</p> <p>Zo min mogelijk opschrijven in een projectplan, dan blijft het flexibel.</p>
5.	Wat zijn de uitdagingen tijdens een open data project?
	<p>Succes bepaald: de data en wat ermee gedaan kan worden moet relevant zijn voor de mensen die eraan werken. Voor de gemeente zelf: data relevant maken voor je eigen afdeling. Relevant is wat ermee gebeurt en wat het opbrengt.</p> <p>Economie stimuleren ipv data openen. De vraag komt van buiten: bedrijven en de Hogeschool. De stad gaat er ook iets mee doen, is belangrijk. 250 studenten: Emerging Media. Veilige omgeving waarin je kunt experimenteren, dat duurt lang. Ligt aan organisatie waarin je werkt, 40 mensen over hetzelfde onderwerp, hoe de gemeente werkt. Studentenproject, zijn restricties veel minder dan commercieel gebruik. Voor EmMed: met informatiemanagers om tafel, GGD, Gemeentewerken, Bibliotheek en persoonlijke relaties en Paul Suickerbuik: Opdracht geven voor studenten, snel geregeld. Sommige vielen af, GGD: info over ziektegevallen, wij info over verkeersstromen, conclusies eruit trekken, moet GGD verantwoording afleggen. Met dingen aankomen die niet kloppen. Verkeerde analyse, verantwoorden aan de politiek. Hulp die we kunnen krijgen, moeten we aangrijpen. Perceptie is anders dan iemand die het moet gaan gebruiken. Energie steken in de mensen die willen en daarmee aan de slag gaan.</p>

	<p>De gemeente is een hiërarchische organisatie. Er moet dus ruimte gemaakt worden om het project te doen, daaruit project geregeld om een opdracht te creëren. Denk aan een projectleider, projectteam, geld, tijd etc.</p> <p>Dit hele proces, van ruimte creëren, maar ook investeren in de stad (bedrijven en scholen) kost tijd.</p>
6.	<p>Het is duidelijk dat Rotterdam in Nederland een van de voorlopers is op het gebied van open data. Kan je ons uitleggen waarom het open data project in Rotterdam een succes is?</p> <p>Allereerst is de samenwerking met de hogeschool erg belangrijk (geweest)! Daarnaast is er een wethouder die het project graag steunt. Wethouder wil parkeerapp: opdracht toe maken, minimaal laten zien dat data beschikbaar is. Beter niet doelstellingen maken, maar klein beginnen en kijken wat de community wil hebben en daarna toevoegen. Beschikbaar maken voor altijd, niet stekker eruit trekken omdat er nooit wat komt. Data structureren vergt ook tijd. Mensen die leuk vinden om het te maken, Verkeersonderneming heeft 9 apps opgebracht. Het heeft tijd nodig. Ongeveer 1200 studenten gebruik gemaakt van de data, op moment dat ze ergens gaan werken, weten ze dat ze het kunnen gebruiken. Ze moeten meer data beschikbaar gaan maken.</p> <p>Het hele proces kostte en kost nog steeds heel veel tijd, maar the investment is paying off ... er is ondertussen een community om het opendata project heen ontstaan. Dit zorgt er o.a. voor dat het niet na 1 project stil valt. Andere bedrijven gaan dan ook inzien wat de voordelen zijn van open data.</p> <p>Samenvatting:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijke wil (je eigen directeur). • Budget vrij • Projectteam regelen. Iemand die in informatievoorziening zit. • Projectplan maken. • Samenwerking in de stad, vraag van buiten. • Verbinding vinden met hogeschool en bedrijfsleven. • Niet in hokjes denken.
7.	<p>Economie stimuleren met open data?</p> <p>Digitale agenda open data in europa: Kan economie stimuleren. Gemeente is geen bedrijf. Voorbeeld: Gemeente is RIX Faciliteren: iets te kort, zoals data, dan dat weg krijgen, om ondernemen makkelijker te maken. Wetgeving, als iets niet wordt opgepakt door de markt dan doen wij het. Goed kan ondernemen, weinig belemmeringen, economie stimuleren. Data beschikbaar stellen, kunnen mensen wat mee doen, maakt het makkelijker. Platformen waarmee je met bedrijven samen kunt werken. Investeren in Rotterdam, open data hoort bij voorwaarden.</p> <p>Andere manier kan samenwerken met bewoners en bedrijven. ('they work for us' website). Dataontsluiting kost ongeveer 60000 euro. Voordeel van Open Data: kostenbesparing is groot.</p>

Notities:

- Paul Hendriks (college van Anton)
- Mevr. Corrie Louwes

Interview Fred Harms (Informatiemanager IVV Amsterdam)

1.	U was betrokken bij het open data project van Amsterdam. Vanuit welke organisatie was dat en wat was uw rol hierin?
	Fred is verantwoordelijk voor verkeersmanagement ivv Amsterdam. Hij is vanaf het begin betrokken bij open data. Hij werkt vanuit kernteam ivv, maar is ook betrokken bij open data projecten voor Amsterdam breed.
2.	Hoe kwam het project tot stand?
	Drie jaar geleden werden er al wat ideeën uit Amerika en Engeland gehoord. Er werd een lezing gegeven over digitale vrijstaat. Dat betekent dat de gemeente haar data aanlevert, ergens neerzet. De overheid wint data in met het geld van de belastingbetaler. Door data vrij te geven kan er veel meer toegevoegde waarde worden gecreëerd door derden, dan dat de overheid zelf kan bedenken. Hierbij niet kijken naar allerlei afspraken en procedures, maar gewoon doen.
3.	Kunt u in stappen uitleggen hoe het project is uitgevoerd? En is er volgens een bepaalde methode gewerkt?
	<p>Hij was bezig met een verkeersonderzoek, om te kijken hoe ze anders konden werken. Hierbij kwamen ze veel databronnen tegen waaronder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verkeers intensiteit (hoeveelheid auto's kun je meten door sensoren bij verkeerslichten) <ul style="list-style-type: none"> - Snelheid van auto's (traject meting) - Parkeren - Parkeertarieven. <p>Allemaal zaken die niet privacy of persoonsgevoelig zijn, kan rustig worden gedeeld met de buitenwereld.</p> <p>Dus eerste stap is: Identificeren wat min of meer neutrale informatiebronnen zijn, daarna bekijken wat ze neer gaan zetten. Er moesten mensen betrokken worden bij het neerzetten van de informatie. Daarom is er Apps4Amsterdam, (een hackaton met prijzen) georganiseerd en gesponsord. Dit was georganiseerd om de community van de app-bouwers erbij te betrekken. Daarnaast is er een IVV Café georganiseerd onder het motto "Wij de data, u de apps". Niet koud de data vrijgeven, maar toch wat meer over de mogelijkheden te weten komen (de halfwarme benadering). Dit was om beter te kunnen begrijpen wat er precies kan worden gedaan met de data. Aan ambtenaren en app-bouwers werd gevraagd wat ze belangrijke data vonden. Aan de hand van die prioriteiten zijn ze verder gegaan in het ontsluiten van die data. De IVV heeft een eigen portaal om de data in te zetten, maar ze zijn nu bezig met het maken van een centraal portaal voor open data, met data van Amsterdam Breed.</p>
4.	Hebben jullie nog naar andere gemeentes gekeken, hoe zij het aanpakte?
	<p>Wel gekeken, maar Amsterdam liep duidelijk voor met open data. Ze hebben wel gekeken naar het buitenland. Amerika en Engeland lopen voor, maar de datastructuren die ze daar hebben zijn wat minder intensief dan in Nederland. Data die daar openbaar wordt gemaakt is niet goed te vergelijken met hier.</p> <p>Het project is gezamenlijk opgepakt met het GVB, die heeft informatie over bustijden, locaties van haltes enz.</p>
5.	Job Wiegant van de gemeente Groningen geeft aan dat een van zijn grootste uitdagingen waarschijnlijk zal zijn om de data owners/informatie eigenaren te overtuigen om hun data/info vrij te geven. Hadden jullie dit probleem ook bij het openen van de data in Amsterdam?
	Er is een wettelijk voorstel aangenomen waardoor de overheid de gemeente verplicht om hun

	<p>data te openen. Alle data zou open moeten zijn, tenzij het gaat over bedrijfsvoering, privacy en andere aspecten. Tenzij ze er een goede reden voor heeft moet de gemeente haar data openbaar maken. Ten tweede moeten de mensen het willen. Je moet als eerste de directie of 1 van de topmensen kunnen overtuigen dat het een goed idee is. Daarnaast moet je beginnen met neutrale data te openen, zoals parkeerplaatsen. Dit zijn kleine, neutrale projecten die als voorbeeld dienen. Wat mensen vaak als bedreiging is: onze data is niet goed. Waarop je moet zeggen: Breng de data naar buiten en laat de buitenwereld ons corrigeren. Het is dus een goede methode om de kwaliteit van de data te verbeteren. Je moet daarvoor een goede terugmeld functie hebben zodat je goed naar mensen kunt luisteren en kritiek kan accepteren. Het is een goede drijfveer om je data te verbeteren.</p> <p>In het begin hebben ze best wat weerstand gehad. Wat zij als goud zagen, zagen andere mensen als data afval. Professionele instanties die een ander verdienmodel hebben en daardoor tegen waren, omdat ze dan zelf minder zouden verdienen. Maar het probleem ligt vooral bij de angst van mensen dat ze gebrekkige informatie leveren.</p>
6.	Kunt u ons uitleggen waarom het open data project in Amsterdam een succes is?
	<p>Ze hebben in Barcelona een enorme prijs gewonnen voor hun open data concept (World Smart Cities Awards). Er zijn al een aantal apps ontwikkeld, maar ze hopen dat er wat meer ontwikkeling in kan gaan komen en dat het wat professioneler neergezet kan worden. Maar een paar goede applicaties tot nu toe gezien, maar ze verwachten dat het een bepaalde tijd nodig heeft. Ze verwachten ook dat de kleine jongens uiteindelijk door de grote organisaties worden opgepakt. Grotere organisaties kunnen gaan kijken wat daar het verdienmodel in is richting de burgerij. Zoals de TomTom zal heel veel meer informatie krijgen over de verkeerssnelheid, doorloopsnelheid, opbrekingen, waardoor de route-informatie steeds beter in kaart gaat komen. Hierdoor zullen de mensen niet eerst op het internet hoeven kijken naar de huidige verkeerssituatie, maar kan belangrijke route-informatie in de auto worden gecommuniceerd. Dat is ook veel persoonlijker. Een voorbeeld van de uiteindelijke situatie zou kunnen zijn: dat je tijdens je trip door Amsterdam een melding krijgt dat er een grote brand is uitgebroken op je route en dat je advies krijgt om een andere route te nemen, of dat je wordt geadviseerd om vanaf een bepaald punt de trein te nemen.</p> <p>Uiteindelijk moet het zo zijn dat niet alleen de overheid informatie verschaft, maar dat de gemeente haar deel doet door haar data te openen en vervolgens samen kan werken met organisaties om waarde te creëren voor de burgers door bijvoorbeeld apps te maken. Apps mogen wat professioneler. Nog maar een paar datasets opgepakt en in een app gemaakt.</p>
7.	Waarom is het in uw opinie belangrijk om je data te openen?
	<p>Het publiek heeft er baat bij, de focus moet liggen op het feit dat er voor het publiek (de burger) toegevoegde waarde wordt gecreëerd. Daarnaast kan het voor ondernemers interessant zijn dat de gemeente haar data opent, omdat zij er diensten (zoals apps) van kunnen maken en voor een deel geld aan kunnen verdienen.</p>
8.	Wat zijn belangrijke aspecten waar je om moet denken als je in de opstartfase zit die u aan gemeente Groningen wilt meegeven?
	<p>Ga niet meteen groot beginnen. Begin met een aantal bronnen die je gemakkelijk kunt ontsluiten (parkeertarieven). Het bouwen van apps en die verkopen zal moeizamer zijn in Groningen dan in Amsterdam, aangezien Groningen minder inwoners heeft en daarom de doelgroepen kleiner zijn. Daarnaast is het belangrijk dat je een goede combinatie van mensen tot je beschikking hebt waaronder mensen vanuit de communicatie en IT. Hiermee heb je de vaardigheden die nodig zijn in huis en kun je direct al competenties aftekenen. Het team dat je erop zet moet erin geloven de tijd krijgen/nemen om er een succes van te maken. Het gaat er niet om dat je meteen alles beheersbaar maakt, maar dat je zoveel mogelijk vaardigheden</p>

verzameld al voor je begint. Daarnaast kijken wat Amsterdam al aan open data heeft en kijken of Groningen daar ook iets mee kan.

Als gemeente Groningen eens met gemeente Amsterdam wil praten dan is dat te regelen. Maar de komende weken zijn ze druk met jaarafsluitingen en andere zaken.

Interview Lisette Derksen

1.	Je was betrokken bij het open data project van Rotterdam. Vanuit welke organisatie was dat en wat was jou rol hierin?
	Lisette werkte vanuit de Hogeschool Rotterdam, waar ze relatiemanager was. Ze heeft het praktijkonderwijs voorbereid op open data. Vanuit de Hogeschool werkte ze samen met verschillende partijen, waaronder de gemeente Rotterdam. Vanuit de Hogeschool werkte ze met 220 studenten en gingen ze kijken wat wel en niet werkt als het gaat om open data. Ze hebben veel geëxperimenteerd met de open data van de gemeente Rotterdam. Dit was een multimedia open data project in 2011. Hier zijn 38 ideeën uitgekomen waarvan 3 zijn opgenomen in het subsidietraject van de gemeente Rotterdam om uit te voeren. Hier was onder andere een idee bij om te kijken welke data er in een kubieke kilometer zit in de gemeente Rotterdam.
2.	Hoe kwam het project tot stand en waarom was dit?
	De gemeente Rotterdam was al begonnen met open data, al waren ze nog in de opstart fase. De hogeschool is naar de gemeente gestapt om samen te werken met studenten. De gemeente zag hier wel brood in en zo zijn de hogeschool en de gemeente gaan samenwerken. Zoals duidelijk was geworden bij vraag 1 is dat de studenten hierna hebben kunnen experimenteren met de open data van de gemeente.
2a.	Van wie kwam het initiatief om het project te starten?
	Zoals gezegd wouden beide partijen iets doen met open data en is de hogeschool naar de gemeente gestapt. Vanuit de gemeente hebben drie mensen het project opgezet.
3.	Hoe is het project aangepakt?
	Zie hiervoor vraag 2 en 2a.
4.	Job Wiegant van de gemeente Groningen geeft aan dat een van zijn grootste uitdagingen waarschijnlijk zal zijn om de data owners/informatie eigenaren te overtuigen om hun data/info vrij te geven. Hadden jullie dit probleem ook bij het openen van de data in Rotterdam?
	Ja, dit probleem kom je altijd tegen als je data wilt openen, zeker bij een gemeente. Werknemers hebben het gevoel dat de data van hun is, omdat het hun eigen terrein is, ze weten zelf alles van de data af en kunnen dit soms moeilijk uitleggen. Andere partijen geven hier een andere interpretatie aan en die geven het door aan de bevolking, iets wat de data owners ook niet prettig vinden. Dit waren ook data owners uit het werkveld en alleen werknemers van de gemeente zelf.
4a.	Zo ja, hoe hebben jullie de data owners overtuigd om hun informatie te delen? En was er ook een bepaalde groep data owners die het moeilijkste te overtuigen waren? Data owners met bijvoorbeeld gevoelige informatie?
	Je moet gemeenschappelijke doelen zien te vinden, beide partijen moeten het voordeel er in zien. Je kan ze onder andere lokken met interessante experimenten (bijvoorbeeld door samenwerking met hogescholen). Als je je data naar buiten brengt, krijg je ook input van buiten. Je moet laten zien dat de data nodig is, wat de voordelen en van zijn en wat ermee gedaan kan worden. Hier moet je met concrete voorbeelden komen. De groep stadstoezicht deed vooral erg moeilijk. Deze hebben later toch hun eigen data geopend, maar wel op een eigen manier.

	<p>Ook ontwikkelingsbedrijven wouden niet mee in open data. Ze leefden een beetje in hun eigen wereld en deden ook uit de hoogte, hadden het idee dat ze data bevatten dat van waarde was voor hun (huizenprijzen), terwijl deze info vaak ook op andere manieren te krijgen is.</p>
5.	Waren er andere duidelijke obstakels tijdens het openen van de data?
	<p>Een obstakel is dat iedereen die met open data aan de slag gaat goede begeleiding en training moet hebben. Ook is de data vaak wel in de gemeente aanwezig maar niet in het juiste formaat en moeilijk boven water te krijgen.</p> <p>Wie ermee omgaat, moet goede begeleiding, training hebben. De data is er wel, maar niet in het juiste formaat, moeilijk boven water te krijgen.</p>
6.	Het is duidelijk dat Rotterdam in Nederland een van de voorlopers is op het gebied van open data. Kan je ons uitleggen waarom het open data project in Rotterdam een succes is?
	<p>Dit komt omdat Rotterdam een van de eersten was die alle data opende. Maar dit ging uiteraard niet zomaar en ook niet erg makkelijk. Hier is veel tijd overheen gegaan. Twee studenten hebben een datastore gebouwd voor de gemeente, maar deze zijn uiteindelijk 'weggekaapt' door eigen opdrachtgevers.</p> <p>Ze krijgen subsidie van de media commissie onder het motto media verbinden aan de stad.</p> <p>Er is een community opgebouwd rondom open data Rotterdam. Hiervoor worden nog steeds regelmatig evenementen voor georganiseerd, genaamd ROD (Rotterdam Open Data) voor z'n raap, om de community in leven te houden. Hier komen verschillende stakeholders. Mensen van het onderwijs, ondernemers en voorlopers in de technologie om ervaringen uit te wisselen, kennis te delen en nieuwe ideeën te verzinnen.</p>
6a.	Van alle project binnen open data Rotterdam, welke ben je het meest trots op? Waarom is dit zo? Waarom is dit project een succes?
	<p>Samenwerking van de hogeschool met de gemeente was een succes. De studenten kwamen met veel goede ideeën.</p> <p>Daarnaast was er een idee uitgewerkt, een soort van TomTom voor gehandicapten (Zelfredzaamheid). Dit was ontwikkeld en werkte in principe ook al. Het is daarna naar de Stichting MEE gegaan en nu wordt er helaas niets meer mee gedaan.</p>
7.	Waarom is het in jou opinie belangrijk om je data te openen?
	<p>Voor de overheid is het belangrijk om transparant te zijn, onder andere voor je imago. Daarnaast kan het voor de overheid ook geld besparen doordat verschillende taken uit de handen van de overheid kunnen worden genomen en komen er nieuwe markten vrij waar ondernemers geld mee kunnen verdienen.</p>
7a.	Waarom zou Groningen hun data moeten openen?
	<p>Er is heel veel data waar niets mee gedaan wordt wat heel goed gebruikt kan worden als open data. Daarnaast is het tegenwoordig ook verplicht dat de overheid hun data opent, door nieuwe wetgeving van de EU.</p> <p>Daarnaast is het standaard goed om je data te openen, maar tegenwoordig dus ook verplicht. Zie verder antwoord vraag 7.</p>

8.	Wat zijn de voordelen van het openen van je data als stad/gemeente?
	Zie vraag 7.
8a.	Wat zijn belangrijke aspecten waar je om moet denken als je in de opstartfase zit die je aan Job wilt meegeven?
	Iemand die er enthousiast over is en iemand die er ervaring mee heeft moet er vanuit de gemeente aan werken. Daarnaast moet je zoeken naar partijen waar je samen mee kan werken, zoals een hogeschool om het te laten leven in een stad.

Notities

- Subsidietraject: onderzoek hoe bedrijven makkelijker open data vrijgeven. Gedaan door Peter, @peterpixel op Twitter
- Andere interessante naam is Suzanne Hansen, @dezeruimte op Twitter.

This (research) activity is a pilot of Opening Up and has been co-funded by the Interreg IVB North Sea Region Programme